

31. כלי שני אינו מבשל

1. חולין קד. "ואסור להעלות וכו' אמר רב יוסף" עד קד: משנה ואסור להעלות [וכו']. אמר רב יוסף: שמע מינה בשר עוף בחלב דאורייתא, דאי סלקא דעתך דרבנן, אכילה גופה גזירה, ואנן נגזר העלאה אטו אכילה! ומנא תימרא דלא גזרינן גזירה לגזירה - דתנן: חלת חוצה לארץ נאכלת עם הזר על השלחן, וניתנת לכל כהן שירצה. אמר ליה אביי: בשלמא אי אשמועינן חלת חוצה לארץ בארץ, דאיכא למיגזר משום חלת הארץ דאורייתא ולא גזרינן - איכא למשמע מינה, אלא חו"ל משום דליכא למיגזר הוא, אבל הכא - אי שרית ליה לאסוקי עוף וגבינה, אתי לאסוקי בשר וגבינה, ומיכל בשר בחלב דאורייתא. מתקיף לה רב ששת: סוף סוף, צונן בצונן הוא! אמר אביי: גזירה שמא יעלה באילפס רותח, סוף סוף כלי שני הוא, וכלי שני אינו מבשל! אלא: גזירה שמא יעלה באילפס ראשון

2. שבת מ: "אמר ר' יצחק בר אבדימי פעם אחת" עד "היכי עביד הכי" אמר רבי יצחק בר אבדימי: פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ ובקשתי להניח לו פך של שמן באמבטי, ואמר לי: טול בכלי שני ותן. שמע מינה תלת, שמע מינה: שמן יש בו משום בשול, ושמע מינה: כלי שני אינו מבשל, ושמע מינה: הפשרו זהו בשול

3. ירושלמי שבת ג: ד "הכל מודין בכלי שני" עד "אמר רבי מנא" הכל מודין בכלי שני שהוא מותר. מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני. א"ר יוסי כאן [דף כה עמוד א] היד שולטת. וכאן אין היד שולטת. א"ר יונה כאן וכאן אין היד שולטת. אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני

4. רמב"ן עבודה זרה עד: "ופירושו ברור שר' יצחק" עד "ואע"פ שריבה הכתוב" ופירושו ברור שר' יצחק בר גופנא בעי בכלי ראשון נמי דהיינו באלפס וקדירה שהעביר מרותחין דמתני' אם עבר ועשה כן חייב הוא משום מבשל או לא, ופשט ליה שהוא פטור אבל אסור שאין בישול ברור אלא באור מהלך תחתיו, וכך אמרו שם בירושלמי מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני אמר ר' יוסי כאן היד שולטת בו כאן אין היד שולטת בו א"ר יונה כאן וכאן אין היד שולטת בו אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני, ש"מ הרחקה מדבריהם הוא

5. ש"ך יורה דעה ק"ה ס"ק ה "וכל חום היינו דוקא" עד "וכ"כ בת"ח כלל נ"ז" וכל חום היינו דוקא כשהיד סולדת בו אבל אין היד סולדת בו אפי' הוא כלי ראשון שעומד על האש אינו אוסר כלל וכ"פ הפוסקים ראשונים ואחרונים בדוכתי טובי וכ"כ מהרש"ל פכ"ה סימן ע"א אלא שאח"כ כתב אלא דמסתפינא להקל בכלי ראשון שעומד על האש כל זמן שהוא חם אפי' אין היד סולדת בו דעשו הרחקה לכלי ראשון כדאיתא בירושלמי כו' ולא ירדתי לסוף דעתו דהרי בירושלמי פרק כירה איתא דעשו הרחקה לכלי ראשון שאין היד שולטת בו והיינו שאין להיד שליטה בו דהיינו היד סולדת בו אבל כשהיד שולטת בו מוכח התם בירושלמי להדיא דשרי לכ"ע וכן הסכמת הפוסקים

6. ר"ן שבת כ. (בדפי הרי"ף) ד"ה ודאמרינן אבל נותן "ר' יצחק ב"ר גופתא" עד "ותו סייעיה למלתא" ר' יצחק בר' גופתא בעי קמי ר' מונא עשה כן בשבת חייב משום מבשל עשה כן בבשר בחלב חייב משום מבשל אמר ליה לא דאמר ר' זעירא איזהו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו עד כאן אלמא לא סבירא להו לבני מערבא דעירוי דכלי ראשון מבשל אדרבה מקילי טפי מגמרא דילן דלדידהו לית להו בישול אלא כשהאור מהלך תחתיו

7. שבת לח: "אין נותנין" עד "ולא יפקיענה" "איבעיא להו גלגל" עד לט. "ולא יפקיענה" אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל

איבעיא להו: גלגל מאי? - אמר רב יוסף: גלגל - חייב חטאת. אמר מר בריה דרבינא: אף אנן נמי תנינא כל שבא בחמין מלפני השבת - שורין אותו בחמין בשבת, וכל שלא בא בחמין מלפני השבת - מדיחין אותו בחמין בשבת, חוץ מן המליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן. - שמע מינה

8. רמב"ם הל' שבת ט:ב, כ"ב: ו "וכן קדרה רותחת" עד "אבל נותן לתוכה"
הנותן ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ונתגלגלה חייב, שהמבשל בתולדת האור כמבשל באור עצמה, וכן המדיח בחמין מליח הישן או קוליס האספנין והוא דג דק ורך ביותר הרי זה חייב, שהדחתן בחמין זה הוא גמר בשולן וכן כל כיוצא בהן

הלכה ו

וכן קדרה רותחת אף על פי שהורידה מעל האש לא יתן לתוכה תבלין

9. תוס' שבת מ: ד"ה ושמע

ושמע מינה כלי שני אינו מבשל - תימה מאי שנא כלי שני מכלי ראשון דאי יד סולדת אפי' כלי שני נמי ואי אין יד סולדת אפילו כלי ראשון נמי אינו מבשל ויש לומר לפי שכלי ראשון מתוך שעמד על האור דופנותיו חמין ומחזיק חומו זמן מרובה ולכך נתנו בו שיעור דכל זמן שהיד סולדת בו אסור אבל כלי שני אף על גב דיד סולדת בו מותר שאין דופנותיו חמין והולך ומתקרר